

FOGUNK-E MÉGEGYSZER VELEMJÁRO JUBILÁLNI?

Ebben az esztendőben két nagy magyar telep is jubilál a Nyugaton: Stockholm és Prud'homme. Nem egyszerű dolog szavakat találni annak a hatalmas munkának méltatására, mely a magyarságnak ezt a messze idegenben szakadt két végvárat létrehozta. Azok a telepeselek, akik 25-30 esztendővel ezelőtt jöttek Kanadába, hogy itt új életet teremtsenek maguknak, sok tekintetben talán sokkal nehezebb körülmények között kezdték meg új otthonuk felépítését, viszont más oldalról kell valami nagyon komoly okának lenni annak, hogy a háború óta megindult nagyszabású és rendszeres magyar kivándorlás eddig még egyetlen magyar telepnek sem vetette meg az alapját. Nem hinnék azt, hogy ez az ok az újonnan Kanadába érkezett magyar bevándorlókban rejlenék. A háború óta Kanadába érkezett magyar földműves ember semmivel sem rendelkezik alacsonyabb kvalitásokkal, mint kanadai honalapító apái, ő is keresztülment sok megpróbáltatáson, szenvedésen, sok tekintetben talán még többön, mint a régi bevándorló, mert hiszen egyéni és gazdasági bajaihoz újabb nehézségeket és mély ráncokat hozott a háború, a sebesülés, a hadifogság, a forradalmak és az ezeréves haza darabokszakadása.

Mindezek a körülmények még edzettebbé és ellentállóbá tették a magyar bevándorlót, akinek legtöbbször a szilárd elhatározással hagyta el hazáját, hogy oda többé vissza nem tér és életét, egész jövőjét új hazájához kötötte. Hiszen a ma ideérkezett magyarnak még kevesebb a lehetősége arra, hogy valaha is visszavándoroljon, mint a régieknek.

A háborúutáni magyar bevándorlóban, tehát adva vannak mindazok a jó tulajdonságok, amelyeknek segítségével a régi magyar telepeselek felépítették és virágzóvá tették meg a jubiláló Békevárt, Stockholmot és Prud'homme-t.

Hol van tehát a hiba? Hiszen csak nem képzelhető el, hogy a Kanadába érkezett bevándorló magyar önszántából változtatja a helyét sokszor hétről-hétre, utazik Nyugatról Keletre és sokszor egy év alatt többet lát ebből a hatalmas birodalomból, mint a régiek a negyedszázad ideje alatt. Mi azt hisszük, hogy a baj gyökerét ott kell keresni, hogy amíg a régi kanadai bevándorlói politika valóban komoly céljait tűzte ki a végtelen Nyugat benépesítését és megművelését, addig ma a bevándorlók Kanadába való kihozatalán és farmmunkára való elhelyezésén kívül egyéb nem igen törtenek. Ma már nincsenek ingyen homesteadek, vagy ha vannak is, ezek televeknak erdőszéggel, kövekkel, vagy pedig olyan távolságra vannak a vasutállomástól, hogy a rajtuk való gazdálkodás teljesen lehetetlenné válik. A következmény azután az, hogy letelepedni csak olyan ember tud, aki vagy nagyobb összeget hozott magával az óházából, vagy pedig itt hosszú éveken keresztül, nemcsak, hogy mindent elvon magától és szinte hihetetlen erőfeszítéssel dolgozik, de különleges szerencsére folytán kerül olyan körülmények közé, hogy a saját gazdaságába ülhessen. De még az ilyen esetek sem bizonyulnak mindenkor hosszúéletűeknek. Az első évek egy-két rossz termése, betegség, vagy elemi csapás könnyen márról-hólnapra újra szegénylegényé teheti a tegnapi gazdát, de még talán sok esetben erre sincs szükség, mert az egyedül, idegenek közé bekelekedett egyetlen kis magyar élet nem bírja ki az éveken keresztül tartó magányt, a világtól való elzárkózottságot és azt, hogy nincs egy temploma, ahol Istenéhez saját nyelvén fohászkozhatna.

Mindezt pedig nem a szegény bevándorló a felelős. Mi meg vagyunk győződve róla, hogy ha a háborúutáni magyar bevándorlónak megadják ugyanazt a lehetőséget és segítséget a letelepülésre, amely Kanada régi bevándorlási politikája volt, akkor ugyanaz fog megisméltódni, ami 25 esztendővel ezelőtt megtörtént. Sajnos azonban, mindezt nem látjuk. Magánvállalkozásokon kívül egységes, egyetemes intézkedések nem történnek, ami pedig a magánvállalkozásokat illeti, azok természetesen csak üzleti alapon állhatnak meg, miután egyiknek sem áll rendelkezésére az a hatalmas tőke, amely földterületek megvásárlását és hosszú lejáratú kölcsönök kibocsátását számukra lehetővé tenné. Így aztán marad az individuális, az egyéni település, amelynek nagy hátrányait fentebb vázoltuk.

Hogy pedig mindez így van, annak a legfőbb oka az, hogy a kanadai közvélemény egyik jelentős része fél az idegenek letelepedésétől és térhódításától. Ez a félelem és idegengyűlölet elég gyakran és elég keserű szavakban nyilvánul meg igen komoly fórumokon, amelyeknek súlyát a kormány is kénytelen figyelembe venni. Így aztán van ugyan bevándorlás, mert bizonyossámu munkaerőre szükség van, de az egységes telepítésre még csak nem is gondol.

Pedig, ha Békevár, Stockholm és Prud'homme példáját nézzük, azt fogjuk látni, hogy ezeknek a telepeknek létesülése nemcsak, hogy gazdasági értelemben jelentett és jelent nagy értéket a birodalom számára, de nemzeti szempontból is van olyan jóllás és hűségese támasza a birodalomnak, mint akár-melyik angol vagy francia kolónia. A Kanadában született magyar gyerekek jóformán kivétel nélkül sokkal jobban beszélnek angolul, mint magyarul, igen gyakran anyanyelvüket el is felejtik, az óhaza, miután csak hallásból ismerik, jóval kisebb mértékben érdekli őket, mint új hazájuk, ahol bölcsőjük ringott és amelynek előrehaladásával az ő existenciájuk szervesen összefügg.

Nagy tévedés és önámítás tehát azoknak a szavára hallgatni, akik mindenáron való kanadizálást hirdetnek szóval, tettekkel azonban nem hogy elősegíték ezt az egyedül kívánatos folyamatot, hanem az elé a legsúlyosabb akadályokat gördítik. Mert csak attól a polgártól, vagy leendő polgártól várhatja el az ország, hogy százszázalékos jó fia legyen neki, amely részére megadja azt a darab kenyeret, amelyet a régi haza megadni nem tudott és általánosságban azt az előrehaladást, amely miatt Európa kivándorlója a vándorbotot a kezébe fogta. Hogy ugyanakkor ez a kivándorló nem fogja talán elfelejteni sohasem régi hazáját, az ne fájjon senkinek. Az óhazai emlékekhez, családhoz, rokonokhoz, barátokhoz, az ismerős kis házakhoz, dombokhoz és fákhoz való ragaszkodása a hazát cserélt magyarnak nem fogja őt új hazájának szeretetében és megbecsülésében kisebbé tenni. De minél kevesebb okot ad az új haza ahhoz, hogy ez a szeretet és megbecsülés az idegen polgároknak vele szemben kifejezhető, annál lassabb lesz az a kanadizálási folyamat, amelyet a mai kanadai kormány hivatalos bevándorlási politikájának célja gyanánt ír ki a zászlajára.

MAGYAROKHOZ

Egyszer minden láng utolsó lobban.
Nem csinálhatja szívem se jobban,
jó, velemjáró magyarok.
Marad-e sereg még itt, mögöttem,
amikor nyittem és elköszöntem,
az örök éjbe ballagok?

Világok útján keresztnek álltam
és mindvégig csak rátko vigyáztam,
mert meghaltam már értelem,
mikor az Isten az én teremő,
fájó szívembe ilyen veszejő
magyar jeleket égetett.

Akárhol jártam, akármi voltam,
csillagnak, rögnek egyformán voltam
magyar, rongyos, de álmodó.
Olyan voltam, mint a kaláris:
Boldogtalan is, halovány is,
de sokszor boldog, lángoló.

Borus lelketem sok magyar itta,
amikor cudar életét szidta,
nem is számolva poharát.
Asszonybanatba nótát öntöttem
s ha szive aludt, én felkötöttem,
mint síró vágy az éjszakát.

Lám én így éltem, éledegéltem.
Nagy panasz voltam, csendes beszédem,
jó, velemjáró magyarok.
És nem is baj, ha szívem ellobban,
én a ti magyar bánkodástokban,
mindig egy könnyecpp maradok.

TARNÓCY ÁRPAD (Detroit, Mich.)

HATEZER MÉRFÖLD MEGTAKARITÁST JELENTHET AZ ÉSZAKI SARK FELFEDEZÉSE

Az északi jégföld felfedeztetlen része alig nagyobb Texas államnál, — mondja az Amerikai Földrajzi Intézet legutóbbi jelentése.

Valóban, Wilkins kapitány felmérte az északi jeges tenger majdnem minden részét, az 1926 évi Norve utvonala és Greenland, valamint a Hudson öböl közti örhely szigetek között.

Még egy-két északsarki repülő és a térképre kerül az északi sark. A legközelebbi vidékek, amelyek még mindig az ismeretlenség homályába vannak burkolva: a Norve utvonala és a hosszú szibériai part közt fekszenek és a terület mérte körülbelül 900 mérföld hosszú és 400 mérföld szélességet tesz ki.

PINCÉBEN

IRTA: HUSZÁR SÁNDOR

István gazda nagy, döngő léptekkel jött a szobába, ahol az asztalnál hét éves unokája rajzolt.

— Feri fiam — szólott a gyerekekhez — a tulsó oldalon a Balogék háza felé megy András sógor — a keresztapám — szaladj utána leltem és mondd meg neki, hogy jöjjön át egy szóra.

A gyerek felugrott az asztal mellől és kiszaladt a szobából. Rövid idő múlva vigan szökdecsett vissza.

— Itt vagyok öregapám. A keresztapám is rögtön itt lesz. Aztán az asztalhoz szaladt és dicsekedve mutatta a rajzát.

— Nézzé csak: ez a Bodri kutya. Még a bógáncsot is oda rajzoltam a hátára.

— Jól van leltem, csak rajzolj tovább. — És megveregette a kipurkolt gyerekarcot.

Nagyot csikordult az ajtó és András gazda lépett be rajta.

— Isten hozta — üdvözölte István gazda a belépőt.

— Erőt és egészséget. No, mi újság sógor?

— Azért hívtam sógor, hogy kóstolja meg a boromat, a múlt hónapban szüreteltem.

— Köszönöm sógor, de még éhgyomorra vagyok.

— Akkor előbb üljön le az asztal mellé. Van még egy kis tavalyi szalonmám. Menj csak fiam — fordult a rajzoló gyerekekhez — mondd meg az öreganyádnak, hogy küldjön be egy

darab szalonmám, hadd egyen a sógor.

A gyerek kiment a szobából, s mire visszajött, a két gazda elhelyezkedett az asztal körül.

Egy tányéron szalonmám, kenyeret, sőt paprikát hozott és az asztalra tette.

— Reggelizett már sógor? — kérdezte András gazda.

— Hogyne. Még mielőtt a tanýára mentem volna.

— Azért csak egyen. Ha ketten eszünk, jobban esik a falat.

Hát akkor falatozunk sógor. Mikor befejezték a reggelizést, a szájakat végigkeféltek a kezük fejével s kezüket a ruhájukba törölték.

— No sógor — szólott István gazda — most jöjjön le a pincébe és kóstolja meg a boromat.

— És kiballagtak a ház mögé, ahol a földbe vajt pince sötét szájá ásitva unatkozott. Görbült háttal mentek le a ferde lépcsőn.

István gazda megtöltötte a hordó mellett levő bádögögrét és átnyújtotta András gazdának aki szakértően kóstolgatta.

— Bizony, nem rossz borocskaz ez.

— Jó bor lesz ebből, csak most még zavaros, mivel tegnap a hordóból kifejttem vagy fél hektolitert. Node pár nap múlva olyan lesz ez, mint az olaj.

— És csendben iddögáltak. Leültek a pince mélyén püposódó burgonyarakásra s úgy beszélgettek tovább.

— Az a rajz ott a pincefalán a Feri gyerek rajza — mondta István gazda. — Olyan jól le rajzolta a kisbérest, hogy kiakasztottam. Még a pipa füstje

elindulhatna a Spitzbergákról, áthatolhatna még mindig is meretlen területeken, hogy végül is földet érjen az Indigarkánál. A greenlandi Etah, amely a MacMillan expedíciónak kútiföldi szolgálat, még logikusabb felszállóhely, mert egy 2000 mérföldes utvonalt követését teszi lehetővé.

A közfelfogás azt tartja, hogy a Jeges tenger nem egyéb, mint egy nagykitérjedésű vízfelület, érthető is ez, mert hisz partjain alig él ember és mert oly szívsosan állt ellent a legmakacsabb expedícióknak és felfedezési kísérleteknek. Stefansson, aki jól ismeri ezt a tengert, „Sarki Föld közineke” nevezi.

A Jeges tenger körülbelül ép oly an hosszú, mint a Földközi, de háromszor olyan széles. Mint sabb népel a Földközi körül helyezkedtek el, úgy ma a Jeges tenger a világ leghatalmasabb országainak mossa partjait. Lásuk csak közelebből. Amerikának ott van Alaskája, az angol birodalomnak Kanada és az északi jég-szigetek, Oroszországnak Novaya Zemlya, Wrangle szigete, és a szibériai északpartok, Dániának Greenland, Norvégának Spitzbergák.

A Wilkins-Eielson repülő utja az északisarkra 20 óra alatt támogatja azt a jóslást, amely a jövő rövid légi útjait a Sarkon látja megvalósítani. Hosszú hó napokban telne, míg az ember vattal, vagy hajóval a Point Barrowból a Spitzbergákra érhetne. Persze az is igaz, hogy nem sok utasnak lenne dolga e kör-pont között, ha csak nem valamennyi felfedező utra indul.

A jég-sarki rövid átvágás révén legelőbb London és Tokio nyerne. A számok beszélnek: a távolság Földközi tenger, Suez csatorna, Indiai Óceán, Kitez 13,000 mérföldet. A Transzibériai vasuton 7500 mérföld, míg a légvonalban az Északisarkon, Norvégán és Novaya Zemlyán keresztül csak 6300 mérföldet tesz ki. A két utóbli utvonalt jöhet csak számításba, mert bizonyos, ha Anglia Oroszországgal ismét jóviszonyba kerül, csakis ezeket használná és nem a hosszabb utat.

FENGEJET, DOLLARJAT KÜLDJE A PANNONIA UTJÁN
6066 Main St. WINNIPEG, MAN.

St. JOHN: HUNGARIA 2:1

A winniepei magyar fiúk mérkőzését az egyik legerősebb angol csapattal a winniepei ifjúsági bajnokságban a pályaválasztás kérdése döntötte el. A magyarok szél és nap ellen csak egy gólt tudtak adni, míg az angolok két menthetetlen gólkalkalmat használtak ki sikerrel. A második félidőben a magyarok nagy fölény ellenére sem tudtak kiegyenlíteni vagy vezetéshöz jutni, mert a naplementével a szél is elcsendesedett és az angolok teljes csapatukkal a védelemben vonultak, szép és változatos játék keretén belül az első félidő eredménye változatlan maradt.

A mérkőzés előtti napon lefolyt sportgyűlésen elhangzottak nagy befolyással voltak a csapat játékosaira. Bár a csapat három tartalékkal szerepelt és bár mindakét rendes hátvéd távollétével az egész csapat összeállítására gyökeresen megváltozott, mivel a két legjobb játékosnak, a center csatárnak és a center fedezetnek kellett a védelmet ellátni, a játékosok lelkes és kitartó játéka és az eddig nem szerepelt tartalékok igyekezete nemcsak egyenlő ellenfelet tette a magyarokat a kiváló csapat ellenében, hanem a kifejtett játékról itélve jobb csapatnak is bizonyult ellenfelel.

A játékosok közül a legtöbb dicsőretet érdemel a csapat tartalék kapusa, aki a legveszedesebb helyzetekben a legnagyobb bátorsággal és igyekezettel játszott és a kapott gólok semmiesetre sem tulajdonították az ő hibájának. A többi játékosok képességeikhez mértén teljesítették kötelességüket és a csapat dicsőretére válnak, hogy ez alkalommal az egyéni játékot már nem lehetett feltűnően észrevenni és habár a tréning hiánya és a csapatfelállítás örökös változása miatt az összejáték még hiányos, csapatunk szereplése a jövőben szép reményekkel kecsegtet.

A játékosok között nagy megnyugvást keltett, hogy az utolsó sportgyűlésen elhangzott bal

is rajta van. Node meg is verem a kölyköt, hogy tizenkétéves korában pipázni merészel!

Ittak, s mire üres lett a pohár, István gazda tovább folytatta:

— Ügyes gyerek a Feri, pedig csak szántáskor lesz hét éves.

— A szántásról jut eszembe — szólalt meg András gazda — a fiam azt mondta, hogy jövőre a legelőt is szántjuk fel.

— Zsiros föld — mondja — és kár, hogy műveletlenül hever.

— Igaz van — bólintott rá István gazda, — de akkor, hol lenne a legelője?

— A töltésnél, a lapályon. Ott mindig gyengébb volt a termés.

— Ugy jó lenne.

— Ugy is lesz. — A rajzot nézegeti. — Ügyes gyerek ez a Feri.

— Igen. Hallotta sógor a Deli András esetét?

— Nem én — válaszolt András gazda, — mi volt vele?

— Mikor a fogságból hazajött, a kommunisták földönfutóvá tették. A szegény ember, hogy a családját eltarthassa, napi harmincezer koronáért beállott napszámósoknak az urasághoz. A feleségével és a gyermekeivel heten vannak, bizony harmincezer koronából még kenyeret is nehezen telik. És ez volt a baj sógor, mert amikor a kasznárt megkérte, hogy napszámjavítás irányában beszéljen az urasággal, a kasznár arcútlót te és, elzavarta.

— Szegény ...

— Várjon csak sógor. Az ember seholsem kapott munkát és annyira nyomorba kerültek,

hogy visszakönyörögte magát az urasághoz.

— Ej ... ej ... Hiszen a kol-dus sem megy olyan helyre ahonnan egyszer kivetkék.

— Pedig mikor visszavették, még sirt is az a nagy darab ember.

Elhallgattak és ittak.

— Ott volt vasárnap a községházán, amikor a tanító ur beszélt?

— Igen.

— Én is ott voltam. De sokan voltak! Még a cigányok is eljöttek.

— No sógor, kortyolja fel ezt a kis bort, mert már nagyon lefogyott a pohár. — Ittak. — Szépen prédikált a tanító ur, akár a plébánosunk. Nagyon okos ember.

— Rólunk beszélt, — folytatta András gazda — azt mondta hogy a magyar gazdában sok kincs rejlik, mivel a föld ősi ereje düzog benne.

— Pontosan az ő szavaival mondja. Már pedig Deli Andrásban nincsenek meg ezek az „idéális, szilárd jellemet igazoló tulajdonságok”, ahogy a tanító ur mondta.

A gondolat, mely mindkettőjüknek egyszerre ötlött az agyába, megtestesült. Elhallgattak s ittak. A csendet — amikor már félni kezdett — István gazda törte meg:

— A föld vért, az őserőt én nem is találtam meg bennünk. Igaz, hogy a magyar paraszt mindegyik őse földből nőtt ki és a leszármazottak a földet turják, amíg ki nem vész a mag.

— Ez is így van a rendjén — vágott közbe András gazda — a